

Семененко В.В., ад'юнкт кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національної академії внутрішніх справ

ДЕЯКІ ЗАХОДИ ЗАПОБІГАННЯ ГРАБЕЖАМ В УКРАЇНІ

Запобігання злочинам на сьогоднішній день це один з найважливіших напрямків боротьби зі злочинністю, який тісно взаємопов'язаний з перетвореннями, що відбуваються в економіці, політиці, ідеології та інших сферах суспільного життя. Кримінологічна наука виходить з того, що планування комплексу заходів з профілактики злочинів ґрунтується на знанні загальних закономірностей розвитку суспільства, використанні конкретних форм політичного, економічного, ідеологічного, правового та інших видів впливу, спрямованих на подолання явищ і процесів, які виступають в якості причин і умов злочинності. Кримінологія та практика боротьби зі злочинністю виходять з того, що профілактика злочинності

повинна здійснюватись шляхом зосередження зусиль всіх державних органів і громадських організацій з реалізації економічних, політичних та інших заходів в обраному напрямку.

Боротьба зі злочинністю охоплює все, починаючи від розробки відповідного законодавства та його застосування ізакінчуючи закріпленням результатів виправлення і ресоціалізації осіб, які відбули покарання. Отже, в систему боротьби зі злочинністю (в систему контролю і впливу на злочинність) входять: розкриття та розшук злочинців, розслідування злочинів, призначення та виконання покарань, запобігання злочинів.

Здійснюючи боротьбу зі злочинністю і тим самим впливаючи на дане явище, правоохоронні органи диференціюють напрямки своєї роботи і діють щодо окремих видів, категорій і груп злочинів. Цілком предметна робота ведеться з грабежами і особами їх вчиняють. Тут, як зазначається в літературі, велика кількість «ступенів - цілей» діяльності правоохоронних органів; звернемо увагу на основні з них, які є важливим для безпосередньо грабежів: виявлення грабежів та осіб, які їх вчиняють; аналіз цих діянь, їх практично значуща класифікація з метою диференціації заходів впливу; вивчення осіб, які вчиняють грабежі їх групування за статтю, віком та іншим принципам; типологія з урахуванням характерних властивостей особистості злочинця; виявлення, вивчення причин і умов грабежів та аналіз мотивів діянь, способів, ситуації та інше.; виявлення і вивчення жертв грабежів; виявлення, усунення (нейтралізація) обставин, що можуть обумовлювати і стимулювати грабежі; виявлення і запобігання реально можливих (в тому числі які готуються) грабежів, переходу на злочинний шлях певних осіб; виявлення та усунення обставин, які сприяли вчиненню грабежів, та можуть сприяти новим злочинам; недопущення рецидивних грабежів, індивідуальна робота з особами, раніше засудженими за дані

діяння; виявлення і нейтралізація різного роду злочинних угруповань, що займаються грабежами.

Аналіз практики свідчить, що основними напрямками діяльності органів внутрішніх справ щодо запобігання грабежів є: участь у розробці та реалізації комплексних цільових програм боротьби з корисливо-насильницької злочинністю; забезпечення суб'єктів, відповідальних за усунення криміногенних факторів, сукупністю кримінологічної інформації про причини і умови, що сприяють вчинення цих злочинів, та внесення пропозицій про заходи щодо їх усунення; періодичне звернення до громадян через засоби масової інформації і систематичні виступи перед різними групами населення за місцем проживання, навчання і роботи; посилення патрулювання в найбільш криміногенних ділянках території обслуговування: вулицях, дворах житлових масивів, в місцях проведення масових, видовищних та культурних заходів; проведення цільових рейдів та операцій, спрямованих на виявлення та припинення діяльності злочинних груп, що займаються грабежами; організація та здійснення взаємодії з освітніми та медичними установами, з метою виявлення осіб, що представляють оперативний інтерес та інше.

Зазначені заходи повинні будуть сприяти утриманню від протиправних дій осіб, схильних до скоєння грабежів. Важливе значення для профілактики грабежів має налагодження органами внутрішніх справ взаємного обміну інформацією з установами органів охорони здоров'я та навчальними закладами, інструктажі медичного персоналу, а також своєчасної передачі інформації в правоохоронні органи. це дозволить отримувати відомості як про осіб причетних до вчинення грабежів і розбійних нападів, так і про потерпілих від цих протиправних дій. Саме установами органів охорони здоров'я в першу чергу стикаються з особами, яким заподіяно шкоду здоров'ю (ними можуть бути як потерпілі, такі винні, яким потерпілий заподіяв шкоду здоров'ю, чинячи опір), а в навчальних закладах можна виявити осіб, що живуть не по достатку, і імовірно, отримують грошові кошти злочинним

шляхом. Не можна не звернути уваги на те, що за останніми роки особовий склад підрозділів і служб органів внутрішніх справ істотно оновився, в територіальних підрозділах відзначається високий рівень "плинності" кадрів. Це вимагає організації навчання співробітників навичкам профілактики корисливо-насильницької злочинності. Тому вважаємо за доцільне у всіх органах внутрішніх справ розширювати і поглиблювати спеціалізацію слідчих і співробітників оперативних підрозділів у розкритті та розслідуванні грабежів; організовувати їх навчання на прикладах успішного розкриття таких злочинів.

У висновку, хотілося б відзначити, що грабежі мають ряд характерних особливостей які істотно відрізняють їх від інших злочинів проти власності. Це доводить необхідність вироблення специфічних заходів профілактичного впливу на цей вид злочинності. А успіх у запобіганні грабежам може бути досягнутий за умови організації чіткої взаємодії та розмежування функцій правоохоронних органів, державних і громадських організацій. У сучасних умовах також необхідна цілеспрямована, комплексна політика, головною метою якої має стати реалізація заходів щодо захисту прав та інтересів потерпілих від злочинних посягань.